

2 pav. Kape 6 rasti radiniai: 1 – galąstuvas; 2 – peilis; 3 – moneta; 4 – sagtis. U. Budvydo nuotr.

Fig. 2. Finds from burial 6: 1 – the whetstone; 2 – a knife; 3 – a coin; 4 – a belt buckle.

Pagal įkapes bei žvalgant aptiktus radinius Purplių senkapis datuojamas XVI a.–XVII a. I puse. Sprendžiant pagal nemažą kapų skaičių nedideliame plote, kalvelėje laidota gana ilgą laiką. Likusioje senkapio nustatytoje teritorijoje kapų ar archeologinių radinių neaptikta.

Purpliai Old Cemetery

In 2021, a field evaluation and survey were conducted on the grounds of Purpliai Old Cemetery (Mažeikiai District, NW Lithuania). A metal detector survey in roughly 9400 m² on its grounds and in the vicinity discovered, on a small hill, tens of finds from disturbed burials (Fig. 1). Seven trenches (73 m²) were excavated on this hill and in its vicinity. Only one, trench 1 on the hill itself, yielded results: 7 inhumations (Fig. 1): 6 adults and 1 child at a depth of 0.8–1.2 m in oval pits. In 6, their heads were to the SW, W, and NW, but in Burial 7 it was to the SE. All contained grave goods: band rings and coins. Iron knives, a whetstone, a fire striker, etc. were also discovered (Fig. 2). Based on the collected material, burials were made on the small, 800 m² hill in Purpliai Old Cemetery during the 16th – first half of the 17th centuries.

Ingrida Čičiurkaitė

Kapinės Vilniuje, Algirdo g. 48C

2021 m. liepos–gruodžio mėnesiais vykdyti detalieji tyrimai Vilniuje, sklype Algirdo g. 48C, kur numatoma statyti naujus pastatus. Sklypas R dalyje ribojasi su Šv. Stepono bažnyčios teritorija ir joje esančiomis kapinėmis. 2005 m. Algirdo g. 48 sklype atlikti žvalgomieji tyrimai (R. Žukovskis), kurių metu ištirti 4 šurfai, iš viso 15,3 m² dydžio plotas. Fiksuoti 60–200 cm storio kultūriniai sluoksniai, daugiausia piltinės kilmės, su XVII–XX a. radiniais bei pavieniais žmonių kaulais iš suardytų palaidojimų. Virš įžemio fiksuoti iki 10–12 cm storio kultūrinio sluoksnio horizontai su negausiais XVII a. būdingais radiniais – pirminio žemės paviršiaus pėdsakai. Šurfuose 1–3 aptikti žmonių kaulai buvo ne mažiau kaip 6 suaugusių asmenų, nesuardytų palaidojimų šurfuose nerasta.

Archeologiniai tyrimai vykdyti ir gretimuose sklypuose. 2021 m. Panerių g. 12 sklype (A. Šležas) 1467 m² dydžio plote nustatyta, jog sklype susiformavęs iki 4 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVII–XX a. Visame tyrimų plote atidengtos 26 duobės su palaikais. Ištirti 143 žmonių palaikai, preliminariai datuojami XVII a. Atkastos XIX–XX a. mūrinės kalėjimo pastato liekanos bei XVIII a. vienuolyno pastato pamatų fragmentų liekanos. 2020 m. Šv. Stepono g. 45 sklype (P. Zaremba) ištirtos 4 perkasos, iš viso 448 m², fiksuotas ankstyviausias kultūrinio sluoksnio horizontas datuojamas XVII a. II puse – XVIII a. Jis išlikęs fragmentiškai. Su juo siejami ir perkasoje 1 maždaug 2 m gylyje aptikti 4 kapai, ir perkasoje 3 aptikti 8 kapai. Pastarieji išryškėjo erozinio smėlio sluoksnyje. Kapai įkasti nevienodai – perkasos P dalyje iki 3 m gylio, V iki 2 m gylio. Remdamasis 2019–2020 m. sklype G. Jonučio atliktais

archeologiniais tyrimais ir kartografiniais duomenimis, tyrėjas daro prielaidą, kad laidota tik sklypo Š dalyje, o laidojimo vietos P riba turėjusi būti Šv. Stepono gatvės (senojo kelio į Lenkijos karalystę) trasa. Iš viso ištirta 12 kapų. Įžemis – baltas smėlis pasiektas 2,5–3 m gylyje. Pažymėtina, kad gretimuose sklypuose iš Š, R ir P pusių buvo aptikti palaidojimai bei pavieniai žmonių kaulai iš suardytų palaidojimų. Pavienių žmonių kaulų iš sunaikintų kapinių aptikta ir iš sklypo V gretimybės – dabartinio Algirdo gatvės šaligatvio zonoje. Algirdo g. 48 C sklypo PV kampe aptiktas PV kapinių kampas, kitos kapinių kraštinės nežinomos, tačiau tos pačios kapinės tęsiasi ir sklypuose Šv. Stepono g. 45 bei Panerių g. 12.

Sklypas Algirdo g. 48C patenka į Vilniaus miesto istorinio kvartalo 84b teritoriją, apribotą dabartinių Algirdo, Panerių ir Šv. Stepono gatvių. Vietovė pradėjo formuotis maždaug 1600 m., kai miesto P pakraštyje, greta Šv. Stepono trakto, senųjų maro kapinių vietoje, pastatyta Šv. Stepono bažnyčia su špitole. Visgi priemiesčio urbanizacija vyko lėtai ir gana ilgą laiką teritorijoje dominavo tik su bažnyčia susiję pastatai. Tokią situaciją atspindi ir nagrinėti XVIII–XX a. Vilniaus miesto planai. 1734–1738 m. Fiurstenhofo plane vaizduojamas tik Šv. Stepono bažnyčios kompleksas, kapinės jame nepažymėtos, o į V nuo bažnyčios, kur turėtų būti tiriamas sklypas, rodoma tuščia teritorija. Kiek pakitusi situacija vaizduojama 1808 m. plane. Tuo metu bažnyčios valdoje jau buvo pastatytas naujas mūrinis „L“ formos vienuolyno korpusas. Už jo įrengtas daržas, tačiau tolimesnė teritorija dar nėra užstatyta. Kvartalo spartesniam vytimuisi didelę reikšmę turėjo 1860 m. į P nuo tiriamos teritorijos įrengti geležinkelio bėgiai ir visa su geležinkelio linija susijusi infrastruktūra. Atsiradus poreikiui pasiekti geležinkelio stotį, pradėtos tiesti naujos gatvės, viena iš jų – Algirdo gatvė, jungusi geležinkelį su dabartine Basanavičiaus gatve. 1910 m. plane vaizduojamas nedidelis pastatas, orientuotas į Algirdo gatvę (galbūt dabartinis pastatas Algirdo g. 48) bei nuo gatvės, palei vidinę sklypo ribą, netaisyklinga „U“ forma išdėstyti greičiausiai keli pastatai. Kam buvo naudojamas tuometinis 1925 m. aprašytas sklypas, nėra tiksliai žinoma. Jis galėjo būti susijęs su ūkine ar gamybine veikla, nes istoriniuose tyrimuose minimas 1926–1928 m. Šv. Stepono bažnyčios gretimybėje įkurtas plytelių gamybos cechas ir neatmetama galimybė, jog jis galėtų būti lokalizuojamas dabar sklypuose Algirdo g. 48, 48C. Istorikė R. Dičiuvienė nurodo, kad sklype Algirdo g. 48 po 1925 m. (tiksli data nenurodoma) įsteigta miesto betono dirbinių gamykla, kurios teritorijoje prie gatvės stovėjo vieno aukšto mūrinis administracinis, palei P ribą su sklypu dabartinėje Algirdo g. 45 – du mūriniai statiniai, vienas jų – elektrinės pastatas, o ties R ir dalinai P riba – mediniai sandėliai su kolonomis. Architektė A. Samukienė, sudariusi šios posesijos paminklotvarkos sąlygas, nurodė, kad betono dirbinių gamykla šioje vietoje veikė iki 1939 m., o vėliau sklypas, kaip ir visa istorinio kvartalo teritorija urbanizuota chaotiškai. Po 1948 m. tiek kapinių teritorija, tiek ir bažnyčiai priklausę pastatai pritaikyti gamybai, valdos išdalintos įvairioms įmonėms, bažnyčia tapo sandėliu. Visgi lokalizuoti tikslią anksčiau minėtos betono dirbinių gamyklos vietą kiek keblu dėl archyviniuose šaltiniuose pasitaikančių netikslumų. Istoriografijoje vartojami du pavadinimai – asfalto gamybos cechas ir betono dirbinių gamykla. Asfalto gamybos cechas uždarytas 1967 m. Tačiau tuo pačiu metu betono dirbinių gamykla veikė, tad iki galo nėra aišku, kaip buvo susijusios šios gamyklos ir jų teritorijos. Vertinant kartografinius šaltinius keliama prielaida, kad abi šios gamyklos galėjo būti toje

pačioje vietoje, sklype Algirdo g. 48C ir 48, tik plėsdamosi po 1945 m. jos užėmė vis didesnę teritoriją ne tik Algirdo gatvėje, bet ir dabar Šv. Stepono g. 41. Uždarius gamyklą, jų buvusiose pastatuose įsikūrė kitos įmonės. Nagrinėjant vėlesnį, 1978 m. Vilniaus miesto planą, pastebima, kad jame atsispindi intensyvesnė sklypo ir gretimos teritorijos plėtra. Dabar Algirdo g. 48C ir Algirdo g. 46 sklypai vaizduojami kaip bendra teritorija. Manytina, kad tuo metu joje dominavo gamybinės paskirties pastatai ar sandėliai. Sutapatinus planą su atidengtų struktūrų vietomis, pastebėta, kad jų lokacijos atitinka plane vaizduojamus pastatus. Tie patys pastatai užfiksuoti ir 1995–1999 m. ortofotografijoje. Sprendžiant iš 2005–2006 m. ortofotografijos – tuo metu teritorijoje buvę pastatai jau nugriauti, sklypas išvalytas, atskirti sklypai Algirdo g. 48C ir Algirdo g. 46, pastatyta tvora ties R teritorijos riba su Šv. Stepono bažnyčia. Į tiriamo sklypo teritoriją išsikišęs tik anksčiau minėtas Š–P kryptimi orientuotas sandėlis ar garažas, kuris jau 2015–2017 m. ortofotografijoje užfiksuotas kaip griaunamas. 2018–2019 m. sklypas įgavo dabartinę išvaizdą.

2021 m. detalieji tyrimai vyko 3 etapais. Pirmiausia tiriant 6 perkasas siekta nustatyti, ar sklype yra nesuardytų palaidojimų ir archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio. Tokio nerasta, tačiau visose perkasose fiksuoti nesuardyti palaidojimai. Antruoju tyrimų etapu numatytoje užstatyti teritorijoje atlikti žvalgymai mechanizuotai šalinant menkavertę augmeniją, asfalto sluoksnį bei iki kapų lygio nukasant nevertingus sluoksnius. Jų metu surinkta pavienių XVII–XVIII a. radinių bei žmonių kaulų iš suardytų kapų. Trečiuoju darbų etapu atlikti detalieji tyrimai: ištirtas sklype fragmentiškai išlikęs XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis, plotuose 1–2 ir ploto 3 P dalyje aptikti kapai.

Iš viso iki kapų lygio tirtas 2100,4 m^2 dydžio plotas, o kapai ištirti 1053,4 m^2 dydžio plote. Po 30–70 cm storio paviršiniais gruntais ir jų dangomis maždaug nuo H_{abs} 145,70–146,00 m šalinti XIX–XX a. teritorijos pritaikymo pramoniniams tikslams darbų metu suformuoti sluoksniai, sudaryti iš pilkos birios žemės su XIX–XX a. radiniais – stiklo butelių duženomis, porceliano ir glazūruotos buitinės keramikos duženomis, geltono ir raudono molio plytomis, statybinio metalo atliekomis bei rusvu maišytu žvyru. Vietomis šie sluoksniai siekia įžemį. Šiame horizonte aptinkama pavienių XVII–XVIII a. radinių ir žmonių kaulų. H_{abs} 145,50 m lygyje fiksuotas XIX a. kultūrinis sluoksnis – pilka žvyringa žemė su griuvenomis, kurioje aptikta pavienių XIX a. radinių – buitinės glazūruotos ir neglazūruotos keramikos duženų. XIX a. kultūrinio sluoksnio storis 30–40 cm.

Po XIX–XX a. suformuotais sluoksniais, H_{abs} 144,90–145,90 m lygyje tirtas 20–79 cm storio pilkšvai rusvas pustytas smėlis. Jame maždaug 1,6 m gylyje nuo pirminio paviršiaus vietomis pasitaiko juosvo smėlio 5–11 cm storio sluoksniai, vietomis 2–3 horizontai – tarp pustymų buvę žemės paviršiai – nujaurėję skurdūs dirvožemiai, įgavę juosvą spalvą dėl prisodrinimo augaline organika. Juose aptikta pavienių XVII–XVIII a. radinių, o ploto 3 Š dalyje į šį sluoksnį įkasti kapai. Pustyto smėlio klodų aptikta visoje nesuardytoje stratigrafijoje. Dominuojanti tendencija – reljefas palengva žemėja P kryptimi, kyla Š kryptimi. Pustyto smėlio klodas apačioje įgauna rudą atspalvį. Šioje pustyto smėlio dalyje atidengtos kapų duobės. H_{abs} 144,40–145,33 m pasiektas įžemis – kompaktiškai nugulęs šviesiai rusvas smėlis.

Kapų duobių perkasimai vidutiniškai fiksuoti H_{abs} 144,80–145,00 m lygyje. Tyrimų metu, be kapų, H_{abs} 145,05 m lygyje ištirta viena į įžemį įgilinta archeologinė struktūra – duobė. Tikė-

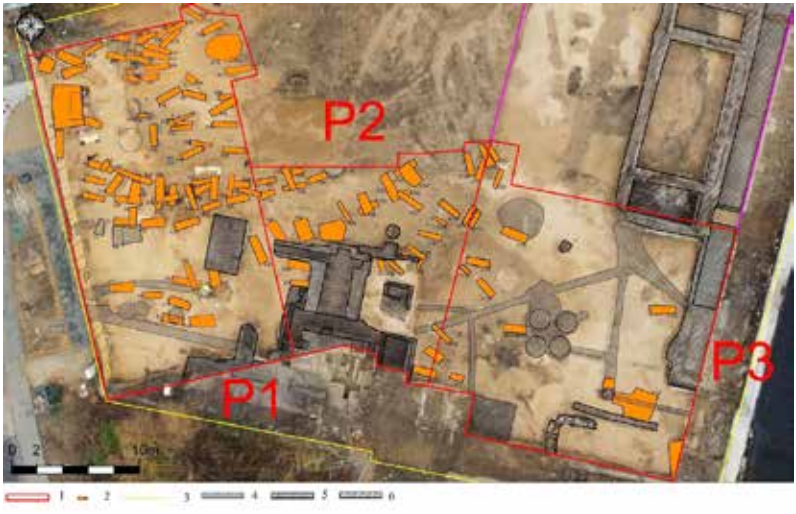

1 pav. 2021 m. detaliųjų tyrimų Vilniuje, Algirdo g. 48 C plotų 1–3 planas: 1 – detaliųjų tyrimų plotai; 2 – kapai; 3 – sklypo riba; 4 – perkasimai; 5 – mūro struktūros; 6 – akmenų mūras. R. Kraniausko brėž.

Fig. 1. Plan of the 2021 excavation of Areas 1–3 at Algirdo St. 48 C in Vilnius: 1 – the excavation areas; 2 – burials; 3 – the plot's boundaries; 4 – disturbed soil; 5 – wall structures; 6 – a stone wall.

2 pav. Bendrame kape 93 viename karste palaidoti du mirusieji. L. Kajotos nuotr.

Fig. 2. Two individuals interred in one coffin in joint burial 93.

tina, kad tai (D1) smėlio kasimo ūkio ar statybos reikmėms vieta, ilgainiui užslinkusi ir užpustyta. Joje aptikta XVII–XVIII a. radinių.

Detaliųjų tyrimų metu ištirta 150 kapų duobių, tarp jų 2 kapai, ištirti žvalgomųjų tyrimų metu (1 pav.). Iš jų 128 kapai individualūs, 9 bendri (viename bendrame kape du mirusieji palaidoti viename karste) (2 pav.), 6 masiniai (masinis kapas 87 nebaigtas tirti dėl saugumo) ir 1 suardytas (134). 6 iš fiksuotų kapų neištirti dėl saugumo ar mūrų fragmentų, esančių virš kapo (88, 112–113, 116–117, 131). Bendruose kapuose palaidota po 2–3 mirusiuosius, masiniuose – 4–26 mirusieji, suardytame kape (134) minimalus individų skaičius siekia 15. Iš viso ištirti 232 nesuardyti palaikai: 48 moterų, 146 vyrų, 3 paauglių, 14 vaikų, 5 kūdikių, 1 naujagimio ir 15 nenustatytos lyties mirusiųjų. Didelės mirusiųjų dalies tikslus amžiaus intervalas nenustatytas dėl prastai išlikusių skeletų, tačiau didžiausia palaidotųjų dalis daugiau nei 30 m. amžiaus. Ūgis rekonstruotas didžiosios dalies suaugusių mirusiųjų (apie 70 %). Daugiausia moterų buvo maždaug 155–165 cm ūgio, žemiausias rekonstruotas ūgis yra 145–150 cm, žemiausias rekonstruotas ūgis yra 145–150 cm, aukščiausias – 170–175 cm. Didžiausia vyrų dalis buvo 160–170 cm ūgio, žemiausias vyrų rekonstruotas ūgis – 150–155 cm, aukščiausias – 180–185 cm.

3 pav. Kapas 6, palaikai 13, dešiniojo šeivikaulio osteoperiostitas. I. Čičiurkaitės nuotr.

Fig. 3. Osteoperiostitis of the right fibula, Burial 6, Remains 13.

4 pav. Kapas 6, palaikai 5, dešiniojo blauzdikaulio diafizės osteomielitas. I. Čičiurkaitės nuotr.

Fig. 4. Osteomyelitis of the right tibial diaphysis, Burial 6, Remains 5.

5 pav. Kapas 123, kaktikaulio caries sicca – sifilio sukeltos opos ir deformuota nosies ertmė bei viršutinio žandikaulio dešinė pusė. I. Čičiurkaitės nuotr.

Fig. 5. Syphilis-related caries sicca lesions on the frontal bone: ulcers and deformations of the nasal cavity and the right maxilla, Burial 123.

Fiksuotos įvairios traumos ir patologijos: tarpslankstelinių diskų išvaržos – Šmorlio mazgai, su fiziniu krūviu ar degeneraciniais procesais siejamos – osteofitozė, spondiloartrozė, osteochondritas, artroziniai pakitimai, ilgųjų kaulų diafizių periostitas, osteoperiostitas (3 pav.) ar osteomielitas (4 pav.), ilgųjų kaulų uždegiminiai pakitimai. Taip pat įvairių kaulų sąnarinius paviršius pažeidę artroziniai pakitimai, kartais su poliravimu, ankilozės atvejai, nepiktybiniai navikai – osteomos, kelių mirusiųjų akiduobėse fiksuoti mažakraujystės – anemijos požymiai. Nustatyti trys sifilio atvejai su *caries sicca* opomis kaktikaulyje (5 pav.). Taip pat aptikta anatominių variacijų: kaktikaulio metopinių siūlių, žastikaulių alkūnkaulinių duobių angų, raktikaulių krūtinkaulinių galų raiščių įspaudų – *rhomboid fossa*, šlaunikaulių anatominių kaklų raišių įspaudų – *Allen´s fossa*, keli įgimti kryžkaulio nervinio vamzdelio defektai – *spina bifida*. Fiksuoti sugiję įvairaus pobūdžio kaulų lūžiai, kartais su žymiomis deformacijomis bei viena sugijusi kaktikaulio trauma, padaryta kietu, buku, ribotu traumuojančiu paviršiumi. Dantų būklė varijuoja nuo geros iki prastos. Daugiausia fiksuota pažengusio ėduonies atvejų, keli abscesai, negydžius vieno jų išsivysčiusi didelė apatinio žandikaulio cista. Nemažai mirusiųjų buvo netekę dantų prieš mirtį – daugiausia krūminių. Fiksuoti keli bedantystės atvejai. Dažnai dantų paviršius stipriai nudilęs, susiformavę nedideli ar masyvūs dantų akmenys, kartais susiformavusios emalio hipoplazijos. Fiksuota priekinių kandžių diastema. Vieno mirusiojo kaukolė išsiskyrė kraniometriniais ir veido morfologijos bruožais – nustatyta, kad palaidotas vyras – mongoloidų rasės (rasė nustatyta konsultuojantis su Valstybinės teismo medicinos tarnybos ekspertu dr. Giedriumi Kisieliumi). Vieno individualiame kape ant lentos palaidoto vyro kaukolėje fiksuotas autopsinis pjūvis.

Šalia mirusiųjų aptikta žalvarinių ar kaulinių sagų, Prancūzų kariuomenės 85 linijinio pulko saga, žalvarinių žiedų, LDK ir Lenkijos karalystės Jono Kazimiero 1666 m. šilingų, LDK

Zigmanto Vazos 1627 m. šilingas, Prancūzijos imperijos Napoleono I sidabrinė 5 frankų moneta (6 pav.), Rusijos imperijos 1734 m. monetų, rožinis, Šv. Ignoto Lojolos Pranciškaus Ksavero medalikėlis su šilko ir sidabruotų siūlų kutu, katalikiškų ir ortodoksų (7 pav.) kryželių, medalikėlis su angelu, atsirėmusiu į inkarą (8 pav.), antpirštis bei drabužių ir batų fragmentų.

Mirusieji laidoti chaotiškai, nesilaikant vienodų atstumų, orientacijos. Dažnai laidota suardant anksčiau įrengtus kapus (9 pav.). Todėl keltina prielaida, kad kapinės veikė ilgą laikotarpį. Atsižvelgiant į kapuose aptiktus radinius ir retus pavienius radinius, aptiktus aplinkoje, jos datuojamos XVII a. pabaiga – XIX a. pradžia. Tikėtina, kad šios kapinės yra atskiros, nesusijusios su Šv. Stepono bažnyčios šventoriuje esančiomis kapinėmis. Atsižvelgiant į laidojimo tendenciją, nedidelį radinių kiekį ir patologijas, Algirdo g. 48C sklype aptiktose kapinėse turėjo būti laidojami mirusieji iš Šv. Stepono bažnyčios špitolės.

Tyrimų metu surinkta ir LNM perduota 358 vienetai radinių ir 240 ypačiųjų radinių – iš viso 598 vienetai. Tai daugiausia XVII–XIX a. buitinės ir statybinės keramikos fragmentai, XIX–XX a. buteliai, XVII–XX a. monetos ir plombos bei kapuose aptikti kryželiai, monetos, žiedai, sagos ir aprangos fragmentai.

The Cemetery at Algirdo St. 48C in Vilnius

In 2021, an excavation was conducted down to the depth of the burials in 1053.4 m^2 of the total 2100.4 m^2 of the plot at Algirdo St. 48 C, Vilnius. Disturbed soil from burials was recorded at an average depth of H_{abs} 144.80–145.00 m and lay under both 19th–20th-century layers, which contained isolated 17th–18th-century finds and human bones, and a horizon of aeolian sand.

0 3 cm

6 pav. Kapas 85, palaikai 4, Prancūzijos imperija, Napoleonas I, 5 frankai, 1811 m., sidabras. I. Čičiurkaitės nuotr.

Fig. 6. A 5-franc coin, French Empire, Napoleon I, 1811, silver, Burial 85, Remains 4.

0 3 cm

7 pav. Kapas 85, palaikai 1, ortodoksų kryželis, kurio vienoje pusėje pavaizduotas ortodoksų kryžius su užrašais „ЦРЬ СЛЫ“, „IC XC“, „СНЪ БЖИИ“, kitoje pusėje neįskaitoma malda kirilica). I. Čičiurkaitės nuotr.

Fig. 7. An Orthodox cross pendant: obverse – an Orthodox cross with the inscriptions 'ЦРЬ СЛЫ', 'IC EXCEPT', and 'СНЪ БЖИИ', reverse – an illegible prayer in Cyrillic, Burial 85, Remains 1.

8 pav. Kapas 76, medalikėlis su angelu, atsirėmusiu į inkarą. I. Čičiurkaitės nuotr.

Fig. 8. The medal with an angel leaning on an anchor, Burial 76.

0 3 cm

9 pav. Kapų 19–22, 26 bendras vaizdas.
I. Čičiurkaitės nuotr.

Fig. 9. A general view of Burials 19–22 and 26.

150 grave pits were excavated (Fig. 1): 128 single burials, 9 joint burials (2–3 individuals in a single coffin) (Fig. 2), 6 mass burials (4–26 individuals), and 1 disturbed burial (no. 134 with a minimum of 15 individuals). 6 of the identified burials were not excavated at all due to safety reasons or the existence of a wall above the burial (nos. 88, 112–113, 116–117, 131) while mass burial 87 was only partially excavated due to safety reasons. In all, 232 undisturbed remains were excavated: 48 female, 146 male, 3 adolescent, 14 children, 5 infants, 1 newborn, and 15 individuals of indeterminant sex.

The majority were over the age of 30, average female height was 155–165 cm, average male 160–170 cm. Various traumas and pathologies related to exertion and degenerative changes, long bone diaphyseal periostitis, osteoperiostitis (Fig. 3), osteomyelitis (Fig. 4), arthritic damage to various joint surfaces, sometimes with eburnation and ankylosing, benign tumours – osteomas, signs of anaemia in several eye sockets, 3 cases of syphilis with *caries sicca* ulcers on the frontal bone (Fig. 5), anatomical variations, various fractures, sometimes with signs of deformation, and a blunt force trauma of the frontal bone made by something with a small striking surface were identified. An autopsy cut was noted on the skull of a male interred on a board in a single burial. The condition of the teeth ranged from good to poor, with mostly advanced instances of caries along with several abscesses, one of which had developed into a large mandibular cyst through a lack of treatment, being noted. Frequent severe erosion of the dental surfaces by small or large calculus deposits, occasional enamel hypoplasia, and one diastema were found. Many of the individuals had lost teeth, mainly molars, prior to their death. Several instances of the loss of all the teeth were recorded. The craniometric and facial morphological feature analysis of one male skull showed it to have Asian features.

Bronze and bone buttons, a Grande Armée 85th Line Infantry Regiment button, bronze rings, GDL and Kingdom of Poland John II Casimir 1666 shillings, a GDL Sigismund III Vasa 1627 shilling, a French Empire Napoleon I silver 5-franc coin (Fig. 6), Russian Empire 1734 coins, a rosary, a St Ignatius of Loyola / St Francis Xavier medal with a silk and silvery thread tassel, Catholic and Orthodox (Fig. 7) crosses, a small medal with an angel leaning against an anchor (Fig. 8), a thimble, and clothing and shoe fragments were discovered with the remains.

The individuals had been interred chaotically without any consistent distance or orientation and frequently while disturbing earlier burials (Fig. 9). The cemetery operated over a long period: the late 17th – early 19th centuries, based on the finds discovered in the burials: crosses, coins, rings, buttons, and clothing fragments. The investigation yielded 598 finds, including fragments of 17th–19th-century household and construction ceramics, 19th–20th-century bottles, and 17th–20th-century coins and seals.

Linas Girlevičius,
Gediminas Jonutis

Kapai Vilniuje, Aguonų g. 17

2021 m. balandžio–gruodžio mėnesiais buvo tęsiami detalieji tyrimai Vilniuje, sklype Aguonų g. 17, susiję su realizuojamu gyvenamųjų namų kvartalo projektu. 2018 m. pradėti, 2020 m. atnaujinti detalieji tyrimai, žvalgymai ir statybos darbai vyko trečiojo ir ketvirtojo statybos etapų zonose, arčiau Aguonų gatvės esančioje sklypo R dalyje. 2020–2021 m. trečiojo statybos etapo zonoje jau buvo atlikti detalieji tyrimai (D. Kontrimas) didesnėje dalyje korpuso „G“ vietos bei po korpusu „F“ suprojektuotos požeminės automobilių stovėjimo aikštelės laiptinių ir kitų pagalbinių statinių vietose. 2021 m. baigtas dėl užėjusių šalčių 2020–2021 m. žiemą neištirtos korpuso „G“ vietos dalies tyrimas bei atlikti tyrimai likusioje suprojektuotos požeminės automobilių stovėjimo aikštelės dalyje. Vėliau vykdyti žvalgymai statybos darbų ketvirtojo etapo zonoje, dalyje įrengiamų požeminių inžinerinių tinklų vietose.

Ankstesnių archeologinių tyrimų metu (*ATL 2006 metais*, 2007, p. 393–395; *ATL 2017 metais*, 2018, p. 386–387; *ATL 2019 metais*, 2020, p. 100–103; *ATL 2020 metais*, 2021, p. 203–204) nustatyta, kad sklype esama archeologinio sluoksnio, kuris pradėjo formuotis XVI a. pabaigoje, sklypo PV dalyje tirtas XVI a. pabaiga – XVII a. pradžia datuojamas senkapis, aptikta 60 kapų. Kitas senkapis, veikiau jo liekanos, aptiktas sklypo R dalyje. Čia 2020 m. rasti 5 XVI ar XVII a. kapai. Vietovei būdingi iki 2 m storio supustyto (eolinio) smėlio sluoksniai. Eolinis smėlis nėra įžemis, jis dengia ankstyviausią fragmentišką kultūrinio sluoksnio horizontą – miškožemį, buvusį augalinį sluoksnį. Virš eolinio smėlio esama skirtingose šio didelio sklypo dalyse nevienodai gerai išlikusio XVI a. pabaiga – XVIII a. datuojamo archeologinio sluoksnio.

2021 m. archeologiniai tyrimai atlikti 1096 m^2 plote (1 pav.): detaliai tirtas 1071,5 m^2 plotas (etapais ištirta perkasa 41 – 982 m^2, perkasa 42 – 89,5 m^2), žvalgytas 24,5 m^2 plotas. Perkasa 41 tarsi puslankiu juosė 2020–2021 m. žiemą ištirtų perkasų 38 ir 39 vietą. Ją tiriant jau vyko statybos darbai. Perkasa 42 buvo prigludusi prie 2020–2021 m. žiemą ištirtos perkasos 40 R dalies. Tyrimai vykdyti čia buvusio XX a. užstatymo teritorijoje – čia stovėjusiuose, 2018–2019 m. nugriautuose gamybinės paskir-